Glimt fra tjenesten på gamle KØBENHAVN RADIO / OXA

Nedenstående er uddrag af en artikel med titlen „Sidste salve fra Strickers Batteri", der blev offentliggjort i Radiotelegrafen for august 1960. Artiklen var skrevet af nu afdøde radiotelegrafist Egon Hallas, der havde gjort tjeneste på OXA - Tegning af S. Bøje Larsen

KØBENHAVN RADIO - eller OXA, som den nok bedst erindres indenfor vor kreds - arbejdede under krigen (1939~45) som offentlig kystradiostation, men administrativt direkte underlagt Marineministeriet, indtil LYNGBY RADIO overtog dens funktioner på 600-meteren. Dens modtagerstation var den gang oprettet på det lille batteri under Københavns Søbefæstning: STRICKERS BATTERI, der var beliggende ude på Kløvermarken, netop på det sted i København hvorfra i dag A. P. Møllers vartegn - flammen over mærsk-raffinaderiet tjener til vejledning for søfarten.

Kiggede man indenfor i det hyggelige bjælkehus, der på »Strickers batteri« i ly af høje radiomaster og kraftige antenneanlæg gav husly for en værdifuld lang-, mellem- og kortbølgemodtagerstation, der var oprettet fælles for handels- og orlogsflåden, gav mangeartede lyde een indtryk af, at man herude var kommet langt frem i udforskningen af frekvensspektret, og at mange opgaver var pålagt det tjenstgørende telegrafpersonale. Mange menneskeliv og store værdier er sikkert bjærget ved denne stations drift; thi et ikke ringe antal SOS-signaler og påfølgende nødarbejde er ekspederet over stationen på »Strickers batteri«, et arbejde, der krævede yderste agtpågivenhed, handlekraft og god disciplin af sine udøvere. Nødtrafikken havde naturligvis ubetinget fortrinsret fremfor andre tjenester; men utallige meldinger om drivende miner, navigationshindringer, stormvarsler, sejlanvisninger, lægehjælp, lods, vandstand - foruden de obligatoriske radiotelegrammer og radiobreve til og fra søfartens store medarbejderstab - har passeret denne station.

At »Strickers batteri" havde strategisk betydning understregedes sørgeligt kraftigt den 9. april 1940, da tyske enheder under kommando af en Oberleutnant zur See, Skibowski, besatte batteriet og radiostationen og straks efter ankomsten med en transportabel kortbølgestation etablerede forbindelse med marineoverkommandoen i Kiel.

Det blev ved denne lejlighed bestemt, at det danske personale fortsat skulle betjene København radio, men under censur af de tyske marinemyndigheder. Ordren blev fulgt under protest.

Et nyt kapitel begyndte, og batteriet blev underlagt den tyske »Admiral Dänemarks«, der dengang havde hovedkvarter på hotel »Phønix« i Bredgade.

Ofte opstod der for det danske telegrafpersonale på »Strickers batteri« situationer, der krævede diplomatisk snilde. Både dystre og muntre minder knytter sig til tjenesten i den danske afdeling.

København radio blev således en novemberdag i 1941 alarmeret ved SOS-signal fra det svenske motorskib »Ecuador«, der afgav melding om, at det på position 58,48 nordlig bredde og 03,36 Østlig længde havde bjærget besætningen fra det store, svenske motortankskib »Sveajarl« (SDGN), der var krigsforlist på den opgivne plads, men at man fordrede assistance, da yderligere et svensk motorskib »Brasil« (SDAN) var krigsforlist 40 minutter efter »Sveajarl«, og at dets 38 mands store besætning drev om i Atlanterhavet »Ecuador« Ønskede tilladelse til at anløbe norsk havn for at landsætte de reddede; men en sådan tilladelse kunne ikke opnås, da den tyskbesatte Bergen Radio ikke svarede på grund af luftalarm. (De besatte radiostationer havde sendeforbud under »fjendtlig« indflyvning).

København radio modtog meldingen fra »Ecuador«, og vagthavende telegrafist udbad sig hos den tyske FTO (Funktelegrafoffizier) fornøden assistance til de svenske skibbrudne; imidlertid måtte han med undren erfare, at FTO ikke kunne efterkomme et sådant ønske, da meldingen var uden interesse for den tyske krigsmagt (!). Det blev betydet FTO, at Tyskland også var medunderskriver af den internationale sikkerhedskonvention, og at denne fordrede bistand i enhver nødsituation. Dette standpunkt kunne heller ikke anerkendes, hvortil den danske afdeling meddelte, at den i hvert fald handlede efter de internationale regler - og meldingen dirigeredes dels til marinechefen i Stockholm og dels til »Admiral Ostsee«, Rügen (via DAS), hvoraf sidstnævnte straks pr. fjernskriver kontaktede Bergen i Norge og herved skaffede M/S »Ecuador« den ønskede tilladelse til at søge norsk havn. Ligeledes dirigeredes redningsfartøjer ud til ulykkesstedet, omend med tab af kostbare minutter. Det var heller ikke den pågældende dag muligt fra Stockholm at kontakte Bergen på telegraflinierne, da disse var afbrudt ved den svensk-norske grænse, hvorfor København radio's opgave som transitstation var yderst vigtig.

Til de mere muntre episoder fra besættelsestiden på »Strickers batteri« hører, at en transmitter (strimmelskriver) forsvandt fra den tyske afdeling og derefter daglig sendte telegramtrafik fra København til London under »high speed« fra Otto Mønsteds bygning vis å vis Politigården. Denne sender blev betjent af en dristig radioofficer fra København radio, der i sin fritid var telegrafist for SHAEF.

En anden munter tildragelse indtraf en forårsdag i 1942, idet de tyske vagtchefer på »Strickers batteri« faktisk beordrede de danske telegrafister til at brænde stationen af. De nærmere omstændigheder må søges i, at den tyske afdeling havde installeret nogle

store Lorenzsendere, hvilke de koblede direkte på lysnettet, således at sikringerne brændte over - og den vagthavende tyske FTO, der var overbevist om, at dette skyldtes den danske betjening af strømtilførslen - og yderligere troede, at han havde afsløret et grumme sabotageforsøg imod den tyske krigsmagt, beordrede derfor større og større sikringer isat. På grund af vagtholdsskifte var lysnettet til sidst ca. 200% overbelastet, og lysledningerne smeltede sammen og antændte det tyske arkiv for hemmelige dokumenter, foruden at den tyske afdeling blev sat ud af drift. Det gav anledning til megen morskab, selv om afslutningen kunne blive alvorlig nok, da der jo selvfølgelig truedes med krigsret og sabotage-anklage.

Tyskernes påfaldende interesse for de danske telegrafisters evne til at kunne høre presse fra BBC over Droitwich på 1500 m bølgelængde skyldtes ikke deres vilje til også at høre modparten, idet et positivt resultat af deres undersøgelser afstedkom rejsning af 35 m høje master og tilhørende langbølgeantenne, og en støjsender gjorde det snart umuligt at høre BBC på denne bølgelængde i København, hvad det tyske personale hoverede meget over.

Men hovmod står som bekendt for fald. Skæbnen ville, at masterne på grund af forlængelsen kom i vejen for en »Blom und Voss-flyvebåd (måske bedre erindret som »Anders And«), da den under luftalarm lagde an til landing på Øresund udfor luftmarinestationen. Maskinen faldt ned tæt ved den tyske marinelejr ved Kløvermarksvej og brændte op, da den eksploderende ammunition gjorde det umuligt for slukningsmandskabet at nærme sig vraget.

Det er nok mindre kendt, at den danske telegrafstation på »Strickers batteri« den 11. februar 1943 kl. 0345 GMT fungerede som transitstation for den britiske marine i GIBRALTAR og gav sejlanvisninger til de svenske skibe »Formosa«/SDMN, »Fenris«/SDWT, »Mongobarra« og »Bardaland«, der dirigeredes pr. radiotelegrafi gennem minefelterne ind til Gibraltar, da den britiske admiral i Gibraltar ikke kunne

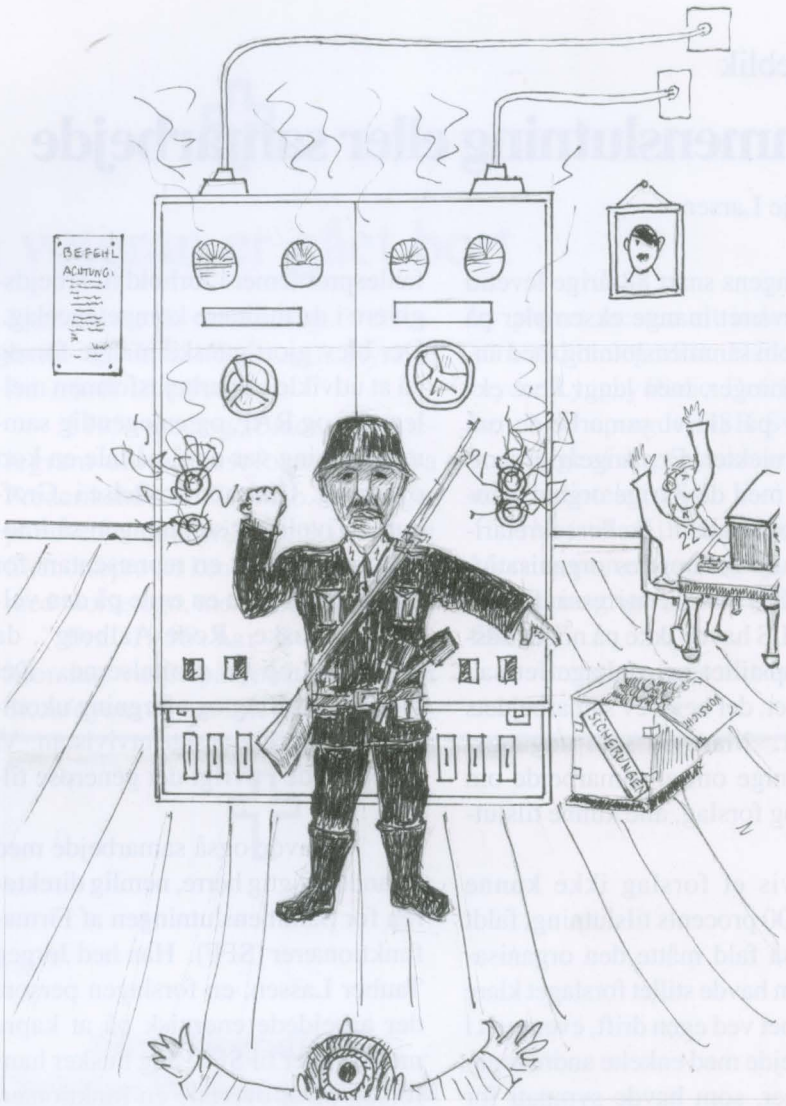

afse krigsskibe til eskortering den pågældende nat. Ilmeldingen, der ekspederedes fra Gibraltar Radio via København Radio til Gøteborg Radio under anvendelse af frekvenserne 435, 467 og 464 kcs. og videre fra Gøteborg på kortbølge til de svenske lejdeskibe, gengives her:

»=URGENT= IMMEDIATE FROM ADMIRALTY GIBRALTAR=
QSP TO FORMOSA/SDMN FENRIS SDWT
MONGOBARRA BARDALAND GYW
110349 GMT SAB 110353 GMT

IF EVENT OF NOT BEING MET BY BRITISH WARSHIPS PASS THROUGH THE FOLLOWING POSITIONS
3549 NORTH 0600 WEST
3550 NORTH 0543 WEST
3554 NORTH 0551 WEST
3556 NORTH 0546 WEST
TO GIBRALTAR=
2345/10 ++«

At det tyske personale på »Strickers barteri« den pågældende nat åbenlyst sov på vagten, lettede jo arbejdet betydeligt. To tidligere britiske flyvninger med påfølgende luftalarm havde fastslået deres moralske værdi.

Den 29. august 1943 blev den danske afdeling på »Strickers batteri« beslaglagt af den tyske »Kriegsmarine«, og personalet arresteredes - en del interneredes og andre blev tvunget til fortsat tjeneste på stationen; men fra den 13. oktober 1943 og besættelsestiden ud var batteriet og København radio udelukkende tysk betjent.

I tiden efter 5. maj virkede »Strickers batteri« en kort periode som flådestation, men demonteredes lidt efter lidt og afsluttede sin militære bane som oplagsplads for tyske efterladenskaber.

Egon, Hallas.